

El camí dels camps

Martin Heidegger

S'estén des del portal del pati fins a Ehnried. Els antics til·lers del jardí del castell l'esguarden per damunt del mur, tant en el temps de Pasqua, quan brilla clar entre les messes que creixen i els prats que es desperten, com per Nadal, quan desapareix entre remolins de neu darrere el primer turó. A la creu de terme tomba cap al bosc, a la vora del qual saluda una alzina alta, que té a sota un banc desbastat amb prou feines.

Al damunt, de vegades hi havia un escrit o altre dels grans pensadors, que una jove malaptesa maldava per desxifrar. Quan els interrogants s'amuntegaven i no es presentava cap sortida, el camí hi ajudava, ja que mena el peu, en silenci, per un corriol giragonsant, enllà de l'àrida terra.

El pensament torna i retorna sempre als mateixos escrits o a temptatives pròpies, en el corriol que el camí estén entre els conreus, i que resta tan a prop del pas del pensador com del pas del pagès que surt a segar a punta de dia.

Sovint, amb els anys, l'alzina del camí captiva el record dels jocs primerencs i de la primera tria. Quan, de tant en tant, una alzina, al mig del bosc, queia sota el cop de la destrat, el pare cercava tot seguit, entre la llenya i en clarianes assolellades, l'estri adient per al seu obrador. Ací s'entretenia, pensarós, en el descans del seu servei a la torre del rellotge i les campanes, que mantenen, l'un i les altres, llur relació particular amb el temps i la temporalitat.

De l'escorça de l'alzina, però, els minyons tallaven els seus vaixelles, els quals, dotats d'un banc de remers i d'un timó, suraven en l'estany de Metten o en la font de l'escola. Els viatges pel món d'aquells jocs encara arribaven fàcilment al seu terme i retrobaven, en tornar, la ribera. El fantasieig d'aquells viatges romania amagat en una llum amb prou feines visible aleshores, que reposava damunt de totes les coses. El seu regne el demarcaven els ulls i les mans de la mare, com si la callada sol·licitud materna protegís tot el que era. Aquells viatges del joc no sabien res encara de passejades en què

totes les riberes queden enrere. Mentrestant, la consistència i l'olor de la fusta d'alzina començaven a parlar, distintament, de la lentitud i de la constància amb què creix l'arbre. La mateixa alzina deia que només en aquesta creixença es fonamenta tot el que dura i treu fruit; que créixer vol dir obrir-se a la immensitat del cel i, alhora, arrelar en l'obscuritat de la terra; que tot el que hi ha de sòlid només madura quan l'home és, al mateix temps, ambdues coses alhora: obert a la crida del cel altíssim i acollit en la protecció de la terra que el duu.

Encara ara ho diu l'alzina al camí dels camps, el qual, segur del seu corriol, passa per davant d'ella. Tot allò que té el seu ésser a prop del camí, aquest ho recull i anuncia a cadascú que el trepitja allò que és seu. Els mateixos sembrats i la falda dels prats acompanyen el camí, a cada estació de l'any, amb una proximitat sempre diferent. Quan la serralada dels Alps s'enfonsa al lluny, per damunt dels boscos, al cap-al-tard, quan l'alosa, els matins d'estiu, s'enfila allà on el camí es vincla en la corba d'un puig, quan el llevant bufa tempesta des de la contrada on hi ha el poble de la mare, quan un llenyataire, a hora foscant, arrossega el seu feix de llenya cap a la llar, quan el carro de les garbes trontolla en les roderes del camí, quan uns infants cullen les primaveres jovençanes a la vora dels prats, quan la boira tot el dia arrossega la seva tenebra i pesantor damunt els conreus, sempre i des d'arreu la paraula de l'idèntic envolta el camí.

El que és senzill amaga l'interrogant del que és permanent i gran. Entra en l'home sense mediacions, però necessita una llarga maduració. En la invisibilitat d'allò sempre idèntic s'amaga la seva benedicció. La grandesa de totes les coses que han crescut i habiten prop del camí desprèn món. En el silenci de llur parlar, com diu l'antic mestre de lletres i de vida, Eckerhardt, Déu és de debò Déu.

Però la paraula del camí només parla mentre hi ha homes que, nascuts en el seu aire, la poden escoltar. Són dependents de llur tradició, però no servents d'intrigues. L'home, amb els seus plans, intenta endebades conduir l'esfera de la terra a un ordre, si no se sotmet a la paraula del camí dels camps. Amenaça el perill que els homes d'avui tinguin l'oïda dura per a la seva paraula. Només els arriba la fressa de les màquines que ells quasi consideren la veu de Déu. Així, l'home es confon i es desvia. Als confosos, la senzillesa els sembla monòtona, i la monotonia fastigueja. Els amargats troben només la uniformitat. La senzillesa ha fugit, la seva silenciosa força s'ha estroncat.

Ben cert que minva el nombre d'aquells que encara coneixen la senzillesa com a bé propi, conquistat. Però aquests pocs seran arreu els qui romandran. Podran, algun dia, amb la suau violència del camí dels camps, resistir a la gegantina força de l'energia atòmica, que el càlcul humà ha fabricat i constituït cadena de les pròpies accions.

La paraula del camí dels camps desperta un sentit que estima allò que és lliure i que sap saltar la tristesa pel bon indret en una darrera joia que guarda de l'abús del treball sol, el qual, fet en funció d'ell mateix, només s'afanya pel no-res.

En l'aire del camí dels camps, canviant a cada estació, madura la lluminositat sapient, i el seu rostre sovint sembla malenconiós. Aquest saber lluminós és la clau de tot. Ningú no el guanya que no el tingui. Els qui el tenen, el tenen del camí dels camps. Sobre el seu corriol s'ajunten la torbonada d'hivern i el dia de les messes, es troben l'activa exaltació de la primavera i l'indolent morir de la tardor, i es miren als ulls la joventut enjogassada i el seny de l'edat. Però tot s'alegra en un sol acord, el ressò del qual el camí duu amunt i avall, en silenci.

La lluminositat sapient és un portal de l'eternitat. Els seus batents giren sobre frontisses que un traçut ferrer forjà un dia dels interrogants de la presència en el món.

D'Ehnried ençà torna el camí cap al portal del pati. Enllà, per damunt del darrer pujol, el seu corriol estret condueix, per una vall plana, fins a les muralles de la ciutat. Brilla mat a la llum de les estrelles. Darrere el castell es dreça la torre de l'església de Sant Martí. Lentament, quasi vacil·lant, ressonen onze campanades en la nit. L'antiga campana –a la seva corda sovint les criatures s'han espellit fat les mans– tremola sota els cops del batall de les hores, el rostre del qual, mig seriós, mig grotesc, ningú no oblida.

Amb la darrera campanada esdevé més callat el silenci. Arriba fins aquells que el temps va sacrificar a través de dues guerres mundials. El senzill s'ha tornat encara més senzill. El sempre idèntic allunya i deslliga. La paraula del camí dels camps ara és ben audible: parla l'ànima? Parla el món? Parla Déu?

Tot diu la renúncia en la identitat. La renúncia no pren, la renúncia dóna. Dóna la força inescotable del que és senzill. La paraula del camí fa retrobar el caliu de la llar en una llarga procedència.

[Traducció de Montserrat Camps Gaset]